

ΕΛΕΝΗ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΖΟΝ

ΕΛΕΝΗ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΖΟΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής άδειας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ντοκουμέντα
Ελένη Σικελιανός, *Το βιβλίο του Τζον*

Eleni Sikelianos, *The Book of Jon*

Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης

Φιλμ, μοντάζ: Μαρία Ποινιού-Ρένεση

Copyright© Eleni Sikelianos, 2004

Copyright© για την ελληνική γλώσσα Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ
(Εκδόσεις Πατάκη), 2012

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις City Lights,
Σαν Φρανσίσκο, 2004

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,
Αθήνα, Νοέμβριος 2014

KET 8139 ΚΕΠ 772/14

ISBN 978-960-16-5442-3

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΟΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 23 10.70.63.54, 23 10.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Αυτό το βιβλίο είναι για όλη τη φυλή μου και
για τους ομοίους της. Είναι για κάθε μία
από τις εκδοχές μας για τον Τζον, για την
εκδοχή που είχε ο ίδιος για τον εαυτό του και
για εκείνη την τέλεια εκδοχή που περιπλανιέται
κάπου στο ιδεώδες διάστημα, όπου πετούν
οι πιο όμορφες χίμαιρές μας.

*Πουλιά που ισοσταθμίζετε δύναμη των φτερών
με βάρος, πουλιά που κουβαλάτε τα λάφυρά σας
στο ράμφος & πουλιά Μαυροσκούφηδες & αέρας
που τους επιτρέπει – Γαλαζοπόδαρα, με κεφαλές
που ιριδίζουν – να αιθερολάμνουν, Ερωδιοί με τα
στιλπνά φτερά, ποιος είναι ο πατέρας σας, ποιος
είναι; Πουλιά, «στο ερώτημά μου απαντήστε,*

*με όσο πιο λίγες λέξεις γίνεται,
τι είδους ζωή υπάρχει
ανάμεσα στον πουλιών
τα παιδιά;»*

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΖΟΝ

Τα βράδια, αλλά κυρίως στη διάρκεια των ατέρμονων μαθημάτων στο σχολείο, αναπαριστούσα με κάθε λεπτομέρεια τη μελλοντική μου ζωή στην Αμερική. Αυτή η περίοδος του φανταστικού μου εξαμερικανισμού, στη διάρκεια της οποίας διέσχιζα από τη μια άκρη ως την άλλη ολόκληρες τις Ηνωμένες Πολιτείες, πότε καβάλα σε ένα άλογο, πότε με μια σκούρα καφέ Ολντσμομπάιλ, κορυφώθηκε ανάμεσα στα δεκαέξι και στα δεκαεφτά μου, σε μια προσπάθεια να τελειοποιήσω την πνευματική και σωματική στάση ενός ήρωα του Χεμινγκουέ, ένα εγχείρημα μίμησης καταδικασμένο να αποτύχει για διάφορους λόγους, που δεν είναι εύκολο να τους φανταστεί κανείς.

W. G. SEBALD

Ο χρόνος μας στη γη ανάλαφρα περνάει
με σάλτσα και γλυκά μπιζέλια
καλούτσικα και για μια δεύτερη μερίδα
σε μιαν ώρα

Ποίημα του Τζον, όταν ήταν 18 ετών,
όπως το αντέγραψε η μητέρα μου.

Κεφάλαιο (Αγαπημένε)

Αγαπημένε μου Μπαμπά, Αγαπημένε μου Πατέρα, Αγαπημένε μου Τζον, Αγαπημένε μου Παπάκη,

(Αυτό το γράμμα είναι τώρα ένα μέρος της ιστορίας).

Είναι μια μάλλον ήσυχη Κυριακή εδώ στη Νέα Υόρκη — οι γάτες (δεν τις έχεις γνωρίσει) χουζουρεύουν ολόγυρα ή γρατσουνάνε τις βαλίτσες μέσα στο ντουλάπι, ο Λαιρντ είναι στο άλλο δωμάτιο και δουλεύει το μυθιστόρημά του, οι φωνούλες των παιδιών δραπετεύουν από τα απέναντι παράθυρα της αυλής και υψώνονται ξαφνικά. Κάποιος απέξω κοπανάει κάτι με ένα σφυρί· δίνει στον χρόνο αρμονικό ρυθμό. Η μέρα

είναι συννεφιασμένη εδώ, με ένα μικρό γαλάζιο μπάλωμα στην κορυφή του ουρανού και μολονότι έχει καταχνιά, βγαίνεις από το σπίτι και χωρίς σακάκι – κάνει ζέστη για τέτοια εποχή, τέλος του Οκτώβρη.

Σήμερα το πρωί ξύπνησα με τη ρευστή εικόνα της όμοιας με δικτυωτό ρυμοτομίας της Αλμπουκέρκης κάτω από έναν απέραντο, γαλάζιο φθινοπωρινό ουρανό· ο καπνός του κέδρου ανέβαινε ψηλά, γέμιζε τη γειτονιά με την ευωδιά του οροπεδίου και μπερδευόταν με τα κατάλευκα σύννεφα, ενώ η οροσειρά των Σάντια ξεπρόβαλλε επίπεδη και σαν να αναδυόταν μέσα από εκείνο το φωτοβόλο, χρυσό και καρπουζί φως. Οι γείτονες είναι πολύ ήσυχοι εκεί. Σκέφτομαι την εποχή που κατηφόριζα τη Μαρμπλ ή τη Λιντ μ' εσένα ή τον Ζέκι ή την Πούλι· μοναδικός ήχος τα πόδια μας που σέρνονταν στα φύλλα ή οι φωνές μας που εξακοντίζονταν στην εύθραυστη, κρυστάλλινη ατμόσφαιρα.

Πότε σε είδα για τελευταία φορά;

Τον Μάρτιο νομίζω πως είχε χιονίσει, και δεν ήσουν καλά.

Την πρώτη μέρα κάναμε μια ωραία συζήτηση στην πίσω αυλή της Πατ, εσύ ανακούρκουδα, εγώ καθισμένη στο σκληρό, κρυσταλλιασμένο χώμα, με τον ήλιο να ζεσταίνει τους ώμους μας. Δυσκολεύομαι να θυμηθώ τι λέγαμε – για βιβλία ίσως. Κι ύστερα η συζήτηση γύρισε στα όπλα· μου μίλησες για τις διαφορές και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όσων είχες περιεργαστεί και δοκιμάσει ή όσων σε είχαν σημαδέψει πρόσφατα. Είχες να πας σε κάποια δουλειά και βαδίσαμε μαζί στους ήσυχους δρόμους της παλιάς σου γειτονιάς (είχες διαλύσει το καμιόνι σου πριν από έναν μήνα και έσερνες μαζί σου το ποδήλατο κρατώντας το με το αριστερό σου χέρι), διασχίσαμε άλλες γειτονιές, μικρά, άνυδρα κομμάτια από αμμώδη σκόνη που παρίσταναν τις αυλές, προσπεράσαμε διαχωριστικές νησίδες, σκύλους που γάβγιζαν και κρινάκια που ξεμύτιζαν από το χώμα, ώσπου φτάσαμε στον προορισμό σου. Οι ιδιοκτήτες του σπιτιού μάς κάλεσαν για τσάι και μπισκότα, είχαν μόλις μετακομίσει εκεί από το Σικάγο, ο γιος τους έμενε στη Βαλτιμόρη. Η γυναίκα ζωγράφιζε με λαδομπογιά σκουροκόκκινα και κρεμ τετράγωνα στο πάτωμα της κουζίνας. Τα σπίτια ήταν πολύ φθηνότερα εδώ, είπε, χρειαζόνταν

όμως πολλή δουλειά για να γίνουν ανθρώπινα. Είχαν να κόψουν ένα δέντρο, όμως υπήρχαν πολλά να συζητηθούν, κι εσύ δεν δούλεψες εκείνη τη μέρα.

Την επόμενη φορά που σε είδα σ' εκείνο το ταξίδι ήσουν μεθυσμένος ή μαστουρωμένος και έλεγες ασυναρτησίες για την πρόσφατη ερωτική σου περιπέτεια και τα μισοματαιωμένα επιχειρηματικά σου σχέδια. Δεν ήθελα να ακούσω τίποτε από αυτά και για πρώτη φορά σου το είπα. Ύστερα ενθουσιάστηκες με την προοπτική να με δεις να διαβάζω δημόσια, επειδή σκέφτηκες ότι μπορεί να σταματούσα την ανάγνωση στη μέση και να έλεγα στο ακροατήριο, Και στο βάθος κάθεται ο πατέρας μου, δείχνοντάς σε, και όλες οι ευπαρουσίαστες γυναίκες στην αίθουσα θα στρέφονταν προς το μέρος σου σαν χυμώδη, ριγηλά λουλούδια προς έναν σκοτεινό, υποβρύχιο ήλιο, και θα χαμογελούσαν. Όμως δεν κατάφερες να διασχίσεις τα πενήντα μίλια ως τη Σάντα Φε.

Ποτέ δεν σε σκέφτηκα σαν χαρακτηριστικό δείγμα μιας εποχής ή ενός συρμού—απλώς σαν ένα ανθρώπινο πλάσμα κάπου στον κόσμο, άλ-

λοτε χαμένο σε μια έρημο, άλλοτε μπερδεμένο στον δαίδαλο του διαλυμένου του μυαλού, ένα πρόσωπο που οι περιδινούμενες σκέψεις του δεν μπορούσαν ποτέ να προβλεφθούν ή να επαναληφθούν—, όμως να σε μπροστά μου, κομμάτι κι εσύ του ατέλειωτου, πληκτικού συρμού από απόντες πατέρες και μαστουρωμένους λεχρίτες.

Η Πατ μου είπε ότι έχασες το διαμέρισμά σου. Ζεις δίπλα σε έναν κάδο σκουπιδιών κοντά στο πανεπιστήμιο. Κάθε τόσο παίρνεις υπερβολική δόση, παθαίνεις κρίσης στέρησης, σε ξυλοκοπούν με λοστούς, σου κλέβουν το πορτοφόλι, καταρρέεις από πνευμονία. Πρέπει να υπάρχει μια μαύρη τρύπα κάπου κοντά στην τσέπη σου που ρουφάει κλειδιά και λογική, καμιόνια, εργαλεία και μετρητά.

Όταν ήμουν παιδί, τις ελάχιστες φορές που σε είδα, με θάμπωνες τις ώρες που κοπανούσες τα πλήκτρα του πιάνου, που έλεγες ιστορίες για γάτες και για σκύλους, και για τότε, στα δεκάξι σου, όταν ξεφλούδισες μια άκρη από έναν πίνακα του Ρουσσό στο Λούβρο και τη φύλαξες στην τσέπη σου όλο το καλοκαίρι ψηλαφώντας την συνέχεια, ώσπου δεν είχε απομείνει τίποτα

πια από αυτήν, πέρα από σκόνη. Σε έχω δει να αποκοιμιέσαι κάτω από εκείνον τον ακίνητο γαλανό ουρανό με τα μαύρα λιοντάρια.* Ποτέ μου —φαντάζομαι πως έτσι συμβαίνει με τους γιους ή με τις κόρες— δεν σκέφτηκα στα σοβαρά ότι μια μέρα θα πεθάνεις. Σύντομα, σε ένα δωμάτιο ξενοδοχείου, με ένα κορδόνι παπουτσιού να σφίγγει τους δικεφάλους σου, ή κουτροβαλώντας μια σκάλα από πλατύσκαλο σε πλατύσκαλο με το μυαλό σου βυθισμένο σε τρομώδες, κίτρινο παραλήρημα. Ότι το αίμα σου θα μπορούσε να καταψυχθεί σε παγωμένους κόμπους μια από εκείνες τις χειμωνιάτικες νύχτες, ότι δεν θα έπαιρνες τη μεθαδόνη σου, ότι τελικά η πνευμονία θα τρύπωνε ύπουλα και θα σε ξέκανε. Ότι θα γινόσουν τόσο ηλίθιος, που δεν θα άξιζε να σου μιλάνε· ότι θα χρειαζόταν ολοένα και μεγαλύτερη προσπάθεια για να θυμηθώ τον παλιό Παπάκη, στις καλύτερες νύχτες του. Δεν έχω καμία ελπίδα ότι θα γνωρίσεις τα εγγόνια σου ή ότι θα δεις την αδερφή μου να ενηλικιώνεται.

---

* Προφανώς αναφορά στον πίνακα του τελώνη Ανρί Ρουσσό «Η αποκοιμισμένη τσιγγάνα» (1897). (Σ.τ.μ.)

Υπάρχουν συγκεκριμένες αιτίες: προδιάθεση για χημικές ουσίες, συνήθεια, διαθεσιμότητα, αδυναμία της θέλησης — όμως δεν μπορώ να καταλάβω τη διαδοχική διάλυση της ζωής σου. Κατέρρευσες, ανέκαμψες, κατέρρευσες και πάλι. Στις λευκές χιονισμένες πόλεις της νιό-της σου, στη βαρβαρότητα των αμερικανικών οικογενειών και των απέραντων τοπίων από γρασίδι, με το γαλάζιο χειμωνιάτικο φως να ξεδιπλώνεται πάνω από το κεφάλι σου — πώς να επιδιώσεις;

Σου στέλνω αυτό το γράμμα μέσω της Πατ, με την ελπίδα ότι θα σε βρει.